

Návrh

ZÁKON

ze dne ... 2018,

kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o střetu zájmů

Čl. I

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 350/2009 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 14/2017 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 14/2017 Sb. a zákona č. 183/2017 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 se na začátek písmene c) vkládají slova: „prezident republiky,“.
2. V § 5 odst. 1 a 2 znějí:

„(1) Veřejnému funkcionáři uvedenému v § 2 odst. 1 písm. a) až q) nebo § 2 odst. 2 písm. a), c) až i), který zastupuje stát, kraj, hlavní město Prahu, obec, městskou část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městskou část hlavního města Prahy v řídicích, dozorcích nebo kontrolních orgánech právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku a v orgánech právnické osoby, pokud v ní má stát, kraj, hlavní město Prahu, obec, městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městská část hlavního města Prahy nebo jimi ovládaná právnická osoba, Česká národní banka, nebo tyto osoby společně, podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění, s výjimkou plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce nebo které obdrží v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 30 000 Kč ročně.

(2) V případě souběhu výkonu více funkcí uvedených v § 2 odst. 1 písm. a) až q) nebo § 2 odst. 2 písm. c) až i) (dále jen „souběžné funkce“) náleží veřejnému funkcionáři odměna za výkon jedné souběžné funkce, a to za výkon první funkce v pořadí podle výčtu uvedeného v § 2. Pokud je první funkcí v pořadí funkce podle § 2 odst. 1 písm. p) a funkcionář zastává více takových funkcí, náleží veřejnému funkcionáři odměna za funkci, pro jejíž výkon byl člen zastupitelstva uvolněn poprvé. Za souběžnou funkci, za kterou není odměna stanovena ve větě první nebo druhé, odměna veřejnému funkcionáři náleží pouze tehdy, pokud jde o funkci podle § 2 odst. 1 písm. o) nebo p), a to ve výši 0,4násobku odměny uvolněného člena zastupitelstva. Počátek a ukončení souběhu funkcí je veřejný funkcionář povinen oznámit orgánům, které mu vyplácejí odměnu za výkon souběžných funkcí, a to do 7 dnů od rozhodné skutečnosti.“

3. Do § 14a odst. 2 písm. c) se za slova „jde-li o“ vkládají slova „prezidenta republiky,“.

ČÁST DRUHÁ

ÚČINNOST

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dne 1. 1. 2019.

Důvodová zpráva

Návrh zejména zavádí do českého právního řádu pravidlo, že veřejnému funkcionáři náleží pouze jedna odměna za jednu funkci na plný úvazek.

Za další tzv. uvolněné funkce členů zastupitelstva bude odměna snížena na 40 %. Omezí se tak kumulace odměn u osob, které jsou např. zároveň poslanci a uvolněnými představiteli hlavního města Prahy, krajů či obcí. Někteří z nich mají celkovou odměnu přes 200 000 Kč měsíčně na osobu, což se jeví jako silná disproporce a veřejnost na tuto disproporci nahlíží kriticky. Nově by jim vedle platu poslance náležela místo plné odměny pouze odměna ve výši 40 % odměny za výkon uvolněné funkce stanovené nařízením vlády č. 318/2017. Stalo by se tak automaticky bez nutnosti toho, aby tuto věc museli předkládat k projednání zastupitelstvu.

Návrh také omezuje odměny v případě křížového souběhu funkce celostátních a komunálních politiků v komunálních, resp. státních firmách, a zvyšuje hranici symbolické odměny takového politika za výkon funkce v dozorčí radě z 833 Kč měsíčně na 2500 Kč měsíčně.

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Současná úprava obsažená v zákoně o střetu zájmů je značně nedokonalá, pokud jde o regulaci kumulace odměn za různé funkce a umožňuje tak veřejným funkcionářům její jednoduché obcházení, díky čemuž mohou odměny nabývat až astronomických částek.

Platný zákon omezuje poskytování plnění poslancům a senátorům vyslaných do orgánů státem kontrolovaných právnických osob, či právnických osob, ve kterých má stát hlasovací práva, resp. veřejným funkcionářům dle § 2 odst. 1 písm. o) a p) do orgánů právnických osob, kde má hlasovací práva kraj, obec, městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městská část hlavního města Prahy.

Platný zákon umožňuje kumulace plných odměn např. u následujících funkcí:

1. poslanec a uvolněný zastupitel obce,
2. uvolněný zastupitel obce a člen dozorčí rady obchodní společnosti, která je vlastněna prostřednictvím jiné právnické osoby obcí,
3. uvolněný zastupitel obce a člen dozorčí rady obchodní společnosti vlastněné státem,
4. poslanec a člen dozorčí rady obchodní společnosti vlastněné obcí.

Příkladem ad 1. je uvolněný náměstek primátora hl. m. Prahy s hrubou odměnou 105 993 Kč měsíčně, který je zároveň poslancem s odměnou 102 554 Kč měsíčně (souhrn základní mzdy, osobního příplatku a víceúčelové paušální náhrady na dopravu a reprezentaci). Celkově mu tedy náleží odměna 208 547 Kč měsíčně hrubého, což je tomto konkrétním případě srovnatelná odměna s tou, která náleží předsedovi vlády ČR.

2. Vysvětlení nezbytnosti nové úpravy v jejím celku

Nová úprava omezuje nežádoucí finanční dopad kumulování funkcí na parlamentní a komunální či krajské úrovni a zejména snižuje možnou finanční motivaci ke kumulování funkcí. Návrh omezuje pouze nežádoucí kumulaci odměn, nikoliv kumulaci funkcí jako takových, protože určitý přiměřený

počet členů zastupitelstev je v Poslanecké sněmovně a Senátu žádoucí, aby měly zpětnou vazbu z regionů. Nová úprava motivuje veřejné funkcionáře, aby se na plný úvazek věnovali jedné veřejné funkci. Argument, že do uvolněné funkce v obci (dozorčí rady) je poslanec zvolen voliči neobstojí, protože o uvolnění rozhoduje zastupitelstvo obce (rada obce) na základě politického jednání, a to v některých případech dokonce po uskutečnění voleb do Sněmovny.

Nová úprava má také zabránit tzv. křížovému vysílání zástupců, tj. situaci, kdy poslanec či senátor je vyslán, aby zastupoval kraj, obec, městskou část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městskou část hlavního města Prahy v orgánech právnické osoby, ve které výše uvedené veřejnoprávní korporace disponují hlasovacími právy nebo veřejný funkcionář dle § 2 odst. 1 písm. o) a p) je vyslán do orgánu právnické osoby, kde stát disponuje hlasovacími právy. V takovém případě pak vyslaný zástupce měl nárok na plnění ze strany příslušné právnické osoby a tento zákon na něho nedopadal.

3. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované úpravy, zejména nároky na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí

Návrh bude mít pozitivní vliv na rozpočet státu, krajů a obcí, neboť budou platit sníženou odměnu těm uvolněným funkcionářům, kteří jsou zároveň poslanci nebo senátory.

Pozitivní finanční dopad se dá očekávat u právnických osob, do jejichž orgánů jsou veřejní funkcionáři vysíláni, jelikož ty nebudou muset poskytovat žádné plnění, vyjma toho stanoveného návrhem zákona.

4. Zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky

Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky.

Zvláštní část

K části první

K čl. I bodu 1

Návrh doplňuje mezi veřejné funkcionáře prezidenta republiky, kterého platný zákon o střetu zájmů mezi veřejnými funkcionáři neuvádí, ačkoliv jde o veřejného funkcionáře nejvýznamnějšího. Nejde v tomto ohledu o návrh namířený proti současnému prezidentu republiky, ale o nápravu opomenutí směrem k systémovému řešení, které se bude vztahovat i na všechny budoucí prezidenty republiky.

Prezident republiky se nově vkládá jako jeden z veřejných funkcionářů, a to na první pozici vedle členů vlády a vedoucích jiných ústředních správních úřadů (systematicky je zařazen mezi představitele výkonné moci dle Ústavy). Změna byla konzultována předkladateli na schůzce s prezidentem republiky konané dne 17. 4. 2018 a prezident republiky má ke změně neutrální stanovisko.

K čl. I bodu 2 odst. 1

Návrh odstraňuje mezeru v zákoně, kvůli které bylo možno zneužívat tzv. křížového vysílání zástupců a tedy obcházet původní záměr zákona, kterým bylo zakázat poskytování plnění veřejným funkcionářům za jejich účast v dozorcích, kontrolních nebo řídicích orgánech právnických osob, ve kterých stát, kraj, obec, městská část nebo městský obvod územně členěného statutárního města nebo městská část hlavního města Prahy disponovala hlasovacími právy. Návrh také řeší situaci, kdy nejde přímo o dceřiné společnosti, ale o ovládané vnukovské společnosti (viz např. Pražská plynárenská, a.s., která je 100 % vlastněna Pražskou plynárenskou holding, a.s., která je 100 % vlastněna hl. m. Prahou). Zvýšení ročního limitu z 10 000 Kč na 30 000 Kč na úhradu pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce a za účast na jednání orgánů výše zmíněných právnických osob, je odůvodněno skutečností, že historicky nedocházelo k adekvátnímu zvýšení částky a faktem, že hranici 30 000 Kč odpovídá odměna 2500 Kč/měsíčně, což může mít aspoň symbolickou hodnotu jako ocenění skutečně odvedené práce, kterou vykonává veřejný funkcionář navíc.

K čl. I bodu 2 odst. 2

Návrh stanoví, že v případě souběhu výkonu více souběžných funkcí náleží veřejnému funkcionáři odměna za jednu funkci, a to funkci, která je ve výčtu v § 2 uvedena nejvýše. Pokud jde o kumulaci funkcí pod stejným písmenem, např. uvolněného člena zastupitelstva hl. m. Prahy a uvolněného člena zastupitelstvu městské části, náleží odměna za funkci, ve které byl funkcionář uvolněn poprvé. Odměna za první funkci (ve výčtu, v případě rovnosti ve výčtu podle data vzniku uvolnění) tedy bude náležet funkcionáři náležet v plné výši. Za další souběžné funkce již veřejnému funkcionáři odměna náležet nebude, a to s výjimkou funkce uvolněného člena zastupitelstva obce, městské části či obvodu anebo kraje, v tomto případě však bude odměna snížena na 40 % původní výše. Odměna za neuvolněnou funkci, která je podle nařízení vlády 318/2017 Sb. stanovena až na 60 % není daným ustanovením dotčena (neboť nejde o souběžnou funkci, jak ji definuje dané ustanovení). Na rozdíl od uvolněné funkce je konkrétní výše odměny za neuvolněnou funkci podle citovaného nařízení vlády v dispozici samosprávy obce. Proto předkladatelé vycházeli právě ze snížení odměny uvolněného člena zastupitelstva, které povede k razantnějšímu snížení odměny za souběžnou funkci, než lze vyplatit v případě neuvolněného člena zastupitelstva.

V případě souběhu více uvolněných funkcí (např. souběžné funkce uvolněného člena zastupitelstva v rámci města a městské části) náleží za funkci, kde byl uvolněn následně, uvolněnému funkcionáři odměna ve výši 40 %. Totéž platí pro poslance, který je zároveň uvolněným členem zastupitelstva,

a tedy pobírá dnes jednak plat poslance a jednak odměnu uvolněného člena zastupitelstva. Po nabytí účinnosti nové úpravy bude poslanci náležet vedle platu poslance pouze odměna snižená. To odpovídá tomu, že jedna osoba logicky nemůže vykonávat více funkcí na plný úvazek zároveň a tedy nemůže tak být ani placena.

Poslední věta předmětného ustanovení upravuje povinnost veřejného funkcionáře, který vykonává více souběžných funkcí, aby rozhodné skutečnosti pro souběh oznámil relevantním státním orgánům a ty tak vyplácely odměnu v zákonné výši.

K čl. I bodu 3

Stanoví se, že Kancelář prezidenta republiky zapíše u prezidenta republiky do evidence údaj o tom, že mu vznikla nebo zanikla funkce (§ 14a odst. 1 novelizovaného zákona).

K části druhé

K čl. II

Během legisvakance by měly územní samosprávné celky a obchodní společnosti provést potřebné změny.

Předkladatelé:

Jakub Michálek, v. r.,

Ivan Bartoš, v. r.,

Mikuláš Ferjenčík, v. r.,

Tomáš Martínek, v. r.,

Tomáš Vymazal, v. r.,

Lukáš Černožský, v. r.,

Petr Třešňák, v. r.,

Ondřej Polanský, v. r.,

Lukáš Kolářík, v. r.,

Lenka Kozlová, v. r.,

Dana Balcarová, v. r.,

Olga Richterová, v. r.,

František Elfmark, v. r.,

Radek Holomčík, v. r.,

Ondřej Profant, v. r.,

Jan Pošvát, v. r.,

Lukáš Bartoň, v. r.,

František Kopřiva, v. r.,

Jan Lipavský, v. r.,

Martin Jiránek, v. r.,

Jaroslav Foldyna, v. r.,

Jiří Valenta, v. r.,

Alexander Černý, v. r.,

Leo Luzar, v. r.,

Jan Chvojka, v. r.,

Jana Vildumetzová, v. r.,

Taťána Malá, v. r.,

Helena Válková, v. r.,

Jan Farský, v. r.,

Věra Kovářová, v. r.,

Petr Pávek, v. r.,

Mikuláš Peksa, v. r.,

Miroslav Kalousek, v. r.,

Markéta Pekarová

Adamová, v. r.,

Vlastimil Válek, v. r.,

Helena Langšádlová, v. r.,

Patrik Nacher, v. r.,

Dominik Feri, v. r.,

Tomio Okamura, v. r.,

Karla Maříková, v. r.,

Pavel Jelínek, v. r.,

Monika Jarošová, v. r.,

Ivana Nevludová, v. r.,

Marian Bojko, v. r.,

Vojtěch Píkal, v. r.,

Jaroslav Dvořák, v. r.,

Jiří Kohoutek, v. r.,

Radek Koteň, v. r.,

Tereza Hyťhová, v. r.,

Radek Rozvoral, v. r.,

Lucie Šafránková, v. r.,

Miloslav Rozner, v. r.,

Zdeněk Podal, v. r.,

Radovan Vich, v. r.,

Vít Kaňkovský, v. r.,

Jan Čížinský, v. r.,

Marek Výborný, v. r.,